

Številka: 00105-76/2019/5

Datum: 23. 1. 2020

Odgovor na poslansko pobudo Zmaga Jelinčiča Plemenitega v zvezi z oglaševanjem v javnem prostoru

Poslanec Zmago Jelinčič Plemeniti je na Vlado Republike Slovenije naslovil pisno poslansko pobudo v zvezi z oglaševanjem v javnem prostoru. Poslanec predlaga Vladi Republike Slovenije, da se oglaševanje v javnem prostoru primerno zakonsko regulira na način, da se popolnoma prepove oglaševanje na zgodovinskih in kulturnih spomenikih ter na kmetijskih zemljiščih.

Vlada Republike Slovenije v nadaljevanju podaja odgovor na navedeno poslansko pobudo:

Predpisi s področja urejanja prostora razmejujejo pristojnosti države in občine na področju urejanja prostora. V skladu z 21. členom Zakona o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 76/08, 79/09, 51/10, 40/12 – ZUJF in 14/15 – ZUUJFO, 11/18 – ZSPDSLS-1 in 30/18) so načrtovanje prostorskega razvoja ter naloge na področju posegov v prostor in graditve objektov, lokalne zadeve javnega pomena, kar pomeni, da jih občine opravljajo samostojno, pri tem pa so vezane na veljavno zakonodajo. Vprašanje postavljanja objektov za oglaševanje na kulturnih spomenikih in kmetijskih zemljiščih naslavlja več zakonov: Zakon o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 61/17; v nadaljevanju: ZUreP-2), Gradbeni zakon (Uradni list RS, št. 61/17 in 72/17 – popr.; v nadaljevanju: GZ), Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg; v nadaljevanju: ZVKD-1) in Zakon o kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. 71/11 – uradno prečiščeno besedilo, 58/12, 27/16, 27/17 – ZKme-1D in 79/17; v nadaljevanju: ZKZ).

Glede gradnje določenih objektov na kmetijskih zemljiščih oziroma dopustnih posegih na kmetijska zemljišča velja, da je to dopustno le, če to določa in pod pogoji (npr. soglasje občine) kot to določa prostorski akt lokalne skupnosti (npr. izvedbeni del občinskega prostorskega načrta), na območju katere se to zemljišče nahaja. Kateri objekti, posegi oziroma ureditve so na kmetijskih zemljiščih dopustne določa 3.č člen ZKZ, v prehodnem obdobju do določitve območij trajno varovanih in ostalih kmetijskih zemljišč pa 45. člen Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. 27/16; v nadaljevanju: ZKZ-E). V skladu s 3.č členom ZKZ oziroma 45. členom ZKZ-E postavitve objektov za oglaševanje na kmetijskih zemljiščih ni dopustna. Navedenim usmeritvam sledi pristojno ministrstvo v postopkih sprejemanja občinskih prostorskih načrtov.

Glede na navedeno, je za postavitve objektov za oglaševanje potrebna predhodna sprememba namenske rabe kmetijskega zemljišča. Omeniti je treba, da je v veljavi sicer še nekaj občinskih prostorskih aktov, ki gradnjo za oglaševanje na kmetijskih zemljiščih dopuščajo. V teh primerih gre predvsem za občinske prostorske akte, sprejete pred uveljavitvijo Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. 43/11 z dne 3. 6. 2011).

V zvezi z vodenjem inšpekcijskih postopkov Inšpektorat za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo izpostavlja, da mora odgovornost nelegalnega oglaševanja oziroma postavljanja različnih oglaševalskih panojev na kmetijskih zemljiščih nositi lastnik zemljišča in ne različni najemniki oziroma zakupniki, ki imajo sedeže podjetij v tujini in proti katerim je nemogoče ukrepati.

ZVKD-1 predpisuje, da je za vsak poseg v kulturni spomenik potrebno pridobiti kulturnovarstveno soglasje. Opredeljeno je tudi, kaj vse se šteje za »poseg«. To so vsa dela, dejavnosti in ravnanja, ki kakor koli spreminjajo videz, strukturo, notranja razmerja in uporabo dediščine, kar pomeni, da je tudi za postavitve objekta za oglaševanje na kulturnem spomeniku potrebno pridobiti kulturnovarstveno

soglasje. Z izdajo kulturnovarstvenega soglasja pristojna strokovna javna služba odloči glede dopustnosti postavitve objekta ali naprave za oglaševanje z vidika varstva in ohranjanja varovanih elementov posameznega spomenika.

V skladu z drugim odstavkom 5. člena ZUreP-2 je občina pristojna za določanje ciljev in izhodišč prostorskega razvoja občine, določanje rabe prostora in pogojev za umeščanje posegov v prostor ter načrtovanje prostorskih ureditev lokalnega pomena. Prostorske ureditve lokalnega pomena ter določanje namenske rabe prostora in prostorskih izvedbenih pogojev za umestitev načrtovanih posegov v prostor načrtuje občina z občinskim prostorskim načrtom, ki mora biti skladen z regionalnim in občinskim prostorskim planom (106. člen ZUreP-2). V prostorskih aktih se upoštevajo tudi ukrepi in zahteve, ki izhajajo z vidika varstva kulturne dediščine, kar pomeni, da morajo biti v prostorskih aktih opredeljeni prostorski izvedbeni pogoji glede objektov za oglaševanje vključno z omejitvami, ki izhajajo iz varstva kulturne dediščine.

Čeprav so vsebine, ki se tičejo urejanja podobe naselij in krajine, lahko zajete tudi v občinskem prostorskem načrtu in občinskem podrobnem prostorskem načrtu, pa sta ta dva akta pogosto namenjena predvsem regulaciji bodoče gradnje in to zlasti glede pogojev za objekte. Ker so za doseganje ciljev urejanja prostora pomembni tudi t.i. negradbeni posegi v prostor in generalna podoba že izgrajenih in urejenih delov naselij in krajine, predvsem pa tudi funkcioniranje javnih površin in zelenega sistema, se občinam daje možnost (120. člen ZUreP-2), da ta vidik prostora regulirajo skozi posebno vrsto prostorskega akta, ki je namenjena samo tem vsebinam in ki se lažje prilagaja dnevnim izzivom urejanja prostora. Ker je ta vidik urejanja (in urejenosti) prostora vedno bolj aktualen (npr. pomen zelenega sistema za zdravo življenjsko okolje, vprašanje zunanjega oglaševanja, neprimerne vizualne rešitve pri energetski obnovi stavb, ipd.), je zakonodajalec občinam omogočil, da lahko sprejmejo Odlok o urejanju podobe naselij in krajine, s katerim posebej uredijo to problematiko. V prvem odstavku 120. člena ZUreP-2 je navedeno, da se lahko tak odlok sprejme za druge pogoje, namenjene zagotavljanju ustrezne podobe naselij in krajine, kot so pravila glede oglaševanja, osvetljevanja, postavljanja blaga ob poslovnih objektih, postavljanje pomožne kmetijsko-gozdarske opreme in podobno. Drugi odstavek navedenega člena pa določa merila za določanje območij, za katera lahko občine sprejmejo tak odlok (javne površine, kulturna dediščina, turistična območja, ...).

Pogoje glede same gradnje objektov za oglaševanje pa ureja tudi GZ, ki prav tako nalaga pridobitev pogojev in mnenj pristojnega mnenjedajalca za področje varstva kulturne dediščine.

Vlada Republike Slovenije soglaša z ugotovitvijo poslanca, da kljub veljavnim predpisom v praksi stvari niso urejene in smo priča razvrednotenju prostora, izgubi identitete krajev in krajine ter kulturnih spomenikov.

Vlada Republike Slovenije pobudo poslanca glede nujnosti ureditve problematike oglaševanja v javnem prostoru podpira. Vlada Republike Slovenije bo pristopila k pripravi in sprejetju podrobnejših pravil glede umeščanja in postavljanja objektov za oglaševanje v okviru Državnega prostorskega reda, s posebnim pristopom v območjih nacionalne prepoznavnosti, kulturne dediščine in dediščinskih kulturnih krajin. Do omenjene problematike se delno opredelujeta tudi akta, ki obravnavata urejenost krajin in kakovost bivanja ter z njima povezano umeščanje in gradnjo objektov in naprav za oglaševanje: Arhitekturna politika Slovenije »Arhitektura za ljudi« (avgust 2017) in Koncept Krajinske politike Slovenije (oktober 2019).

Glede na navedeno, Vlada Republike Slovenije meni, da sprememba zakonov z vidika postavljanja objektov za oglaševanje na kulturnih spomenikih in kmetijskih zemljiščih ni nujna, saj obstoječa zakonodaja že omogoča zadostno regulacijo oglaševanja, ključna pa je izvedba določb glede Državnega prostorskega reda, odlokov o urejanju podobe naselij in krajine (primeri dobre prakse) ter inšpekcijskega nadzora. Glede vodenja inšpekcijskih postopkov nelegalnega oglaševanja oziroma postavljanja različnih oglaševalskih panojev na kmetijskih zemljiščih pa Vlada pojasnjuje, da bo v tem delu dopolnjen Zakon o kmetijskih zemljiščih, ki je v pripravi v okviru Zakona o spremembah in dopolnitvah določenih zakonov na področju kmetijske zemljiške politike.